

«És important que s'enforteixin els lligams culturals entre Catalunya i Grècia»

Evriviadis Sofós (Mitilene, 1974) és llicenciat en Filologia Hispànica per la Universitat de Granada i ha cursat el màster de Teoria de la Literatura i Literatura Comparada a la UAB. Professionalment, ha combinat l'ensenyament de la llengua castellana amb la traducció literària del català al grec, amb una dedicació especial a l'obra de Jaume Cabré, de qui ha traduït *Les veus del Pamano* (*Οι φωνές του ποταμού Παμάνο*, Pàpiros, 2008), *Jo confesso* (*Confiteor*, Polis, 2016) i *L'ombra de l'eunuc* (*Η σκιά του εννούχου*, Polis, 2019). A més a més, ha traduït *Si menges una llimona sense fer ganyotes* de Sergi Pàmies (*Μπορείς να φας λεμόνι και να μην ξινίσεις τα μούτρα σου;*, Pàpiros, 2008), *La magnitud de la tragèdia* de Quim Monzó (*Το μέγεθος της τραγωδίας*, Pàpiros, 2011), *Molsa* de David Cirici (*Η Μόλσα στα ίχνη της ευτυχίας*, Kalendi, 2018), *La nova vida del senyor Rutin* de David Nel·lo (*Η καινούρια ζωή του κυρίου Ρουτίν*, Kalendi, 2019), *La Bíblia valenciana* de Rafael Tasis (*Η Βαλενσιάνικη Βίβλος*, Kastaniotis, 2019), així com *La Plaça del Diamant* (*Πλατεία Διαμαντιού*, Kastaniotis, 2019) i de Mercè Rodoreda. La traducció de *Jo confesso* li va valdre el Premi Nacional de Traducció 2017 de la República Grega. L'entrevistem un dels últims dies del 2019, un any en què han vist la llum quatre traduccions seves, en una cafeteria del barri de Kukaki. Ens comunica, entre altres coses, que ha emprès la traducció d'*Incerta glòria* de Joan Sales. Un any i mig després, ens fa saber que *Incerta glòria* ja està acabada i a punt de ser publicada per l'editorial Agra i que, mentrestant, ha arribat a les llibreries gregues la seva traducció de *Mirall trencat* de Mercè Rodoreda (*Σπασμένος καθρέφτης*, Kastaniotis, 2021). Ara mateix, es dedica a traduir *Consumits pel foc* de Jaume Cabré, mentre es prepara per començar els estudis a una escola oficial de guies turístics (per si algú no ho sabia, la traducció literària sempre s'ha de compaginar amb altres feines, allà com aquí). Tot indica que properament continuarà hel·lenitzant Rodoreda, aquesta vegada amb *La mort i la primavera*, i que també farà accessible al públic grec la novel·la *Permagel* d'Eva Baltasar.

Com arribes a la llengua catalana?

Vaig començar a estudiar Filologia Hispànica a la Universitat de Granada l'any 1996. El 1998 vaig descobrir que a la universitat s'impartien classes de català i vaig apuntar-m'hi. La llengua catalana em va introduir en un món molt diferent del que vivia aleshores a Granada. Vaig decidir que me n'aniria a Barcelona a continuar els estudis, concretament a cursar-hi un màster de Teoria de la Literatura amb el català com a llengua principal. Va ser llavors que vaig començar a llegir i a estudiar l'obra de Quim Monzó. Al final del màster, el tema de la meua tesina va ser la ironia a l'obra de Monzó.

No et devia faltar material!

No, no me'n va faltar gens. A més, en aquella època la premsa en parlava força, d'ell, i això va fer que tingués més fonts, a part dels textos del mateix Monzó.

Hi ha interès, a Grècia, per la llengua i la cultura catalana?

Crec que es tracta d'una descoberta recent i que hi té molt a veure un llibre que va tenir molta difusió i que va agradar a molta gent: el *Jo confesso* de Jaume Cabré. Partint d'aquest llibre, va començar a resultar més coneguda l'existència de la llengua i la literatura catalana. Això va coincidir, és clar, amb el referèndum d'autodeterminació i, en general, amb tot el moviment a favor de la independència. Tot plegat ha contribuït a fer que Catalunya es consideri un lloc que ha de ser descobert, si més no literàriament parlant. S'han publicat llibres d'escriptors importants, de Jaume Cabré i Mercè Rodoreda, també un parell de llibres infantils i algunes obres de teatre.

Parlant de Rodoreda, n'has traduït *La Plaça del Diamant*. N'hi havia, això no obstant, una versió anterior. Era necessària una nova traducció?

Sí, perquè l'editorial que havia publicat la traducció havia tancat i el llibre era intrombable. Se'm va encarregar que en fes una traducció nova i s'ha publicat enguany, el 2019.

El títol de la traducció anterior era *I platía ton diamandión*, és a dir, "La plaça dels diamants", mentre que tu ho has traduït *Platía Diamandiú*.

En grec els noms de les places es diuen així, sense article, com *Platía Aristotélus*, posem per cas. Va ser per això que vam considerar que *Platía Diamandiú* s'adequava més a l'original.

Has publicat traduccions d'obres en prosa. És volgut?

El vers requereix molta més feina i inspiració. He traduït poesia, però més per a mi que per ser publicada. I un poema de Ramon Llull i algun més per a ocasions concretes, però només això.

Dels llibres que has traduït, quin ha estat el més difícil?

El *Jo confesso*, sens dubte. Requeria molta recerca i només això ja portava un munt de feina. A més, és un llibre d'un volum considerable, d'un mil pàgines. També presentava dificultats pel que fa a la llengua.

Ara t'ocupes de la traducció d'*Incerta glòria*. A part d'això, tens cap altra feina entre mans?

Fa temps vaig traduir la major part dels *Vuitanta-sis contes* de Quim Monzó, però no els he publicat mai. M'agradaria repassar la traducció, que ja té quinze anys, i veure si algun editor està interessat a publicar-la. M'agradaria molt que fos així, perquè considero que és un llibre important en la trajectòria de l'escriptor.

Trobes que hi ha interès per la literatura grega a les terres de parla catalana?

Crec que sí que n'hi ha. Els catalanoparlants en general estimen Grècia i consideren que és un país proper. Em consta que últimament han circulat llibres de Petros Màrkaris i de Rea Galanaki. Això em sembla molt positiu, perquè la literatura grega, malgrat que és molt rica, no es fa conèixer fora del país, queda intramurs, com si diguéssim. Trobo que és important que s'enforteixin els lligams culturals entre Catalunya i Grècia.

Hi notes cap mancança? Hi ha cap obra que consideris que seria important que es traduís del grec al català?

Sens dubte hi ha molta poesia que es podria traduir i uns quants textos teatrals que podrien interessar molt el públic català. Pel que fa a la novel·la, hi ha casos concrets, molt particulars, que valdria la pena que es traduïssin. Ara bé, perquè arribin al públic, caldrà que els editors en llengua catalana siguin receptius a aquesta literatura.

En podries posar algun exemple?

Em vénen al cap Lena Divani, Rea Galanaki, que ha estat traduïda recentment (*L'última humiliació*, traducció de Mercè Guitart, Tigre de Paper, 2019), i l'autora de *Petita Anglaterra*, Ioanna Karistiani. També penso en Pavlos Màtessis i Iannis Xanthulis. Aquests textos representen molt bé certes realitats de Grècia i, a través seu, el lector català pot entendre més bé el país.

Algunes de les obres traduïdes per Evriviadis Sofós:

Jo confesso, de Jaume Cabré

La plaça del Diamant, de Mercè Rodoreda

Mirall trencat, de Mercè Rodoreda